

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL (RHIF 3)

Y BIL DIODDEFWYR A CHARCHARORION

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS") 29.2. Mae RhS 29.2 yn ei gwneud yn ofynnol gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru at unrhyw ddiben sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Dioddefwyr a Charcharorion ("y Bil") yn Nhŷ'r Cyffredin ar 29 Mawrth 2023. Gosodwyd Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ar 19 Mai 2023 a gellir dod o hyd iddo yn [MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL \(senedd.cymru\)](#). Gosodwyd Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol ar 15 Ebrill 2024 a gellir dod o hyd iddo yn [MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL Y BIL DIODDEFWYR A CHARCHARORION \(RHIF 2\) \(senedd.cymru\)](#).
3. Ar 9 Ebrill ac 16 Ebrill, cyflwynodd Llywodraeth y DU ragor o welliannau i'r Bil. Mae rhai o'r gwelliannau hyn yn sbarduno'r broses Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol fel a nodir yn RhS 29.2, ac ystyrir y rhain yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol hwn.
4. Mae dau gymal newydd wedi'u hychwanegu at y Bil yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi ar ddyletswydd i awdurdodau cyhoeddus penodedig gydweithredu â'r Comisiynydd Dioddefwyr ac ar ofyniad i'r Ysgrifennydd Gwladol gyhoeddi a gweithredu strategaeth ar gyfer hyfforddiant mandadol i'w ddarparu i'r rhai a chanddynt rwymedigaethau o dan y Cod Dioddefwyr, o ganlyniad i welliannau llwyddiannus gan y gwrthbleidiau (gwelliannau [57](#) a [58](#) yn y drefn honno).
5. Mae fy swyddogion wedi trafod y gwelliannau hyn â chydweithwyr yn Llywodraeth y DU, ac rwyf yn deall bod Llywodraeth y DU yn parhau i ystyried ei safbwynt ar y ddau ohonynt. O ystyried y posibilrwydd gwirioneddol o welliannau gan y Llywodraeth yn y dyfodol mewn perthynas â'r cymalau hyn, nid yw'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol hwn yn ystyried y cymalau newydd a grëwyd gan welliannau 57 a 58. Byddaf yn mynd i'r afael â'r cymalau hyn pan fydd Llywodraeth y DU wedi penderfynu ar ei safbwynt ac unrhyw welliannau gan y Llywodraeth mewn perthynas â'r cymalau wedi'u cyflwyno.
6. Mae'r cymalau y cyfeirir atynt yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol yn cyfeirio at y Bil fel y'i cyhoeddwyd ar 25 Mawrth 2024, sydd i'w weld yn: [Y Bil Dioddefwyr a Charcharorion \(parliament.uk\)](#)

Yr amcan(ion) polisi

7. Amcanion polisi datganedig Llywodraeth y DU yw cyflawni tri ymrwymiad maniffesto allweddol; pasio a gweithredu Cod Dioddefwyr yn gyfraith, diwygio'r system barôl, a sefydlu Eiriolwr Cyhoeddus Annibynnol i gefnogi dioddefwyr digwyddiad mawr. Yn ogystal, mae'r Bil yn ceisio cyflwyno newidiadau sy'n ceisio cryfhau gweithrediad y Bwrdd Parôl a sicrhau hyder y cyhoedd yn y system. Bydd y Bil yn gwahardd carcharorion sy'n gwasanaethu gorchymyn oes gyfan rhag priodi neu ymgymryd â phartneriaeth sifil tra byddant yn y carchar; yn ceisio codeiddio canllawiau ar gyfer rolau sy'n cefnogi dioddefwyr ac yn sefydlu corff i weinyddu'r cynllun iawndal ar gyfer dioddefwyr y sgandal gwaed heintiedig.

Crynodeb o'r Bil

8. Noddir y Bil gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder.
9. Mae'r Bil yn gwneud darpariaeth ynghylch dioddefwyr ymddygiad troseddol ac eraill y mae ymddygiad troseddol yn effeithio arnynt; penodi a swyddogaethau unigolion i weithredu fel eiriolwyr dros ddioddefwyr digwyddiadau mawr; diwygiadau i'r system barôl; aelodaeth a swyddogaethau'r Bwrdd Parôl; gwahardd rhai carcharorion rhag ffurfio priodas neu bartneriaeth sifil; ac at ddibenion cysylltiedig.

Newidiadau i'r Bil ers gosod y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2) sy'n sbarduno'r broses Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol.

Rhan 1 - Cymalau 1 i 4, 11, 26 a 27 – Victims' Code

10. Gwnaeth Llywodraeth y DU sawl gwelliant i Gymalau 2 i 11, sy'n ymwneud â'r Cod Dioddefwyr, yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi. Dyma'r gwelliannau perthnasol at ddibenion y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol hwn:
- a. Egluro bod y Cod Dioddefwyr a ddyroddir o dan Gymal 2 wedi ei gyfeirio at bersonau sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus sy'n ymwneud â dioddefwyr neu unrhyw agwedd ar y system cyfiawnder troseddol.
 - b. Egluro'r egwyddorion y mae rhaid i'r Cod Dioddefwyr fod yn seiliedig arnynt.
 - c. Ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol, wrth ystyried a ddylid gwneud darpariaeth wahanol yn y Cod Dioddefwyr i ddioddefwyr o wahanol ddisgrifiadau, roi sylw i anghenion penodol dioddefwyr sydd o dan 18 oed neu a chanddynt nodweddion gwarchoddedig.
 - d. Ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ymgynghori â'r Comisiynydd Dioddefwyr a Thystion a Gweinidogion Cymru wrth baratoi neu ddiwygio'r Cod Dioddefwyr.
 - e. Ei gwneud yn ofynnol i bersonau penodedig yn y Cod Dioddefwyr ddarparu gwasanaethau yn unol ag ef, oni bai bod ganddynt resymau da dros beidio â gwneud hynny, a chael gweithdrefnau ar gyfer delio â chwynion.

- f. Rhoi cyfeiriadau at "under-18s" yn lle'r cyfeiriadau at "children" (roedd y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol gwreiddiol yn nodi mewn perthynas â Chymal 11 bod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol yn ofynnol ond y dylai unrhyw benderfyniad ynghylch cydsyniad adlewyrchu'r penderfyniad ar gyfer Cymalau 1, 2 a 3).
- g. Ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ymgynghori â'r Comisiynydd Dioddefwyr a Thystion cyn dyroddi canllawiau o dan Gymal 11 o'r Bil ar godi ymwybyddiaeth o'r Cod Dioddefwyr ac adolygu cydymffurfiaeth ag ef.

11. Fel y nodwyd yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (Memorandwm Rhif 1) a'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2) mae cydsyniad yn ofynnol ar gyfer y cymalau hyn ar y sail bod gwasanaethau diogelu, cymorth a gwybodaeth i ddioddefwyr yn feysydd sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

Rhan 1 - Cymal 15 – Victims of criminal conduct: Guidance about specified victim support roles

12. Gosododd Llywodraeth y DU welliannau i Gymal 15 yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi i egluro ystyr "children" at ddibenion canllawiau a ddyroddir o dan Gymal 15 ac i'w gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ymgynghori â Gweinidogion Cymru ynghylch canllawiau sydd i'w dyroddi o dan Gymal 15, i'r graddau y maent yn ymwneud â mater y byddai darpariaeth amdano o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

13. Fel y nodwyd yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (Memorandwm Rhif 1) a'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2) mae cydsyniad yn ofynnol ar gyfer y cymal hwn ar y sail ei fod yn gwneud darpariaeth o ran lles a diogelu, sy'n faterion datganoledig. Mae'n ei gwneud yn ofynnol hefyd i Awdurdodau Cymreig Datganoledig a chanddynt swyddogaethau perthnasol roi sylw i ganllawiau'r Ysgrifennydd Gwladol. O'r herwydd mae'r darpariaethau hyn yn "ddarpariaethau perthnasol" at ddibenion RhS 29.

Rhan 2 - Cymalau 28 a 30 a chymal adolygu newydd - Victims of major incidents:

14. Gosododd Llywodraeth y DU welliannau i Gymalau 28 a 30 o'r Bil yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi, a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ymgynghori â Gweinidogion Cymru cyn datgan bod digwyddiad sy'n digwydd yng Nghymru yn ddigwyddiad mawr mewn perthynas â'r gofyniad i benodi eiriolwr a chyn penodi eiriolwr mewn perthynas â digwyddiad mawr sy'n digwydd yng Nghymru.

15. Mae gwelliant pellach, ar ôl Cymal 39, sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol adolygu gweithrediad Rhan 2 o'r Bil yn y cyfnod o 18 mis yn dilyn y tro cyntaf i eiriolwr gael ei benodi o dan Gymal 30. Gallai'r Senedd wneud darpariaeth debyg sy'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion

Cymru wneud hyn mewn perthynas ag eiriolwr dros ddioddefwyr yng Nghymru.

16. Fel y nodwyd yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (Memorandwm Rhif 1) a'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Rhif 2) mae cydsyniad yn ofynnol ar gyfer y cymalau hyn ar y sail eu bod yn ymwneud â maes datganoledig darparu gwasanaethau cymorth, cyfeirio, eirioli a lledaenu gwybodaeth. Maent hefyd yn gosod gofynion adrodd ac adolygu ar eiriolwr dros dioddefwyr digwyddiadau mawr ac ar yr Ysgrifennydd Gwladol, a allai gael eu hefelychu ar gyfer Cymru mewn Deddf gan y Senedd.

Rhan 3 a'r Atodlen – Infected Blood Compensation Authority

17. Gosododd Llywodraeth y DU welliannau i Ran 3 o'r Bil a'r Atodlen iddo, a fyddai'n disodli'r Cymal 40 presennol ac yn mewnosod cyfres o gymalau newydd. Diben y cymalau newydd yw gwneud darpariaeth am sefydlu corff hyd braich, yr Awdurdod Iawndal Gwaed Heintiedig (IBCA), i weinyddu cynllun iawndal gwaed heintiedig, yn ogystal â gwneud taliadau interim.
18. Mae'r darpariaethau yn ei gwneud yn ofynnol i Lywodraeth y DU wneud rheoliadau i sefydlu cynllun iawndal gwaed heintiedig ar gyfer gwneud taliadau i bersonau cymwys. Gall y rheoliadau gynnwys materion fel personau cymwys, taliadau, gweithdrefn ar gyfer gwneud ceisiadau ac adolygiadau ac apelau.
19. Mae hefyd yn ofynnol i Lywodraeth y DU wneud taliadau interim o £100,000 i ystadau pobl sydd wedi eu heintio gan gynhyrchion gwaed halogedig sydd wedi marw, ac a oedd wedi cofrestru â'r Cynlluniau Cymorth Gwaed Heintiedig, neu gynlluniau a oedd yn eu rhagflaenu, pan na fo taliad interim wedi ei gwneud eisoes.
20. Mae'r cymalau hefyd yn cynnwys darpariaeth sy'n ymwneud â dyletswydd personau perthnasol (rhestredig) i gydweithredu â'r IBCA, a phŵer i Lywodraeth y DU wneud trefniadau ar gyfer darparu cyngor a chymorth i ymgeiswyr o dan y cynllun.
21. Mae'r gwelliannau yn cynnwys Atodlen ac ynnddi ragor o fanylion ynghylch cyfansoddiad yr IBCA, pŵer i Lywodraeth y DU i wneud cynlluniau trosglwyddo gyda phersonau perthnasol at ddiben trosglwyddo i'r IBCA unrhyw eiddo, hawliau a rhwymedigaethau person perthnasol (sy'n cynnwys Gweinidogion Cymru a rhai cyrff GIG yng Nghymru) a ystyrir yn briodol ganddynt at ddibenion galluogi'r IBCA i gyflawni ei swyddogaethau, yn ogystal â thriniaeth dreth y cynlluniau hynny. Mae rhan olaf yr Atodlen yn ymwneud â diwygiadau canlyniadol ac yn cynnwys pŵer i Weinidogion Cymru i wneud diwygiadau canlyniadol drwy reoliadau sydd o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.

22. Mae'r dadansoddiad cymhwysedd deddfwriaethol wedi ystyried i ba raddau y gellid sefydlu corff iawndal Cymreig mewn perthynas â Chymru. Felly, nid yw'n ystyried yn uniongyrchol Gymal 40 o'r Bil sy'n sefydlu corff ar sail pedair gwlad gan y byddai hyn y tu hwnt i gymhwysedd; fel arall, mae'n ystyried darpariaeth a allai gael yr un effaith i raddau helaeth yng Nghymru, hy un sy'n sefydlu corff iawndal Cymreig.

23. Mae Rhan 3 o'r Bil a'r Atodlen iddo o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, ac eithrio paragraff 21 o'r Atodlen sy'n ymwneud â thriniaeth dreth cynlluniau trosglwyddo. Mae'r cynllun cymorth *ex-gratia* yng Nghymru yn cael ei redeg gan Gynllun Cymorth Gwaed Heintiedig Cymru (WIBSS) ac fe'i sefydlwyd gan ddefnyddio pwerau iechyd Gweinidogion Cymru a geir yn Neddf GIG (Cymru) 2006.

Barn Llywodraeth y DU ar yr angen am gydsyniad

24. Mae Llywodraeth y DU yn cytuno bod cydsyniad yn ofynnol ar gyfer y gwelliannau a gyflwynwyd mewn perthynas â Chymalau 15, 28, 30 ac i Ran 3 o'r Bil a'r Atodlen iddo.

25. Nid yw Llywodraeth y DU yn cytuno bod cydsyniad yn ofynnol ar gyfer y gwelliannau a gyflwynwyd mewn perthynas â Chymalau 1-4, 11, 26 a 27.

Safbwynt Llywodraeth Cymru ar y Bil yn dilyn y gwelliannau a gyflwynwyd yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi - gwelliannau yr wyf yn argymhell bod y Senedd yn rhoi cydsyniad iddynt.

Rhan 3 a'r Atodlen – Infected Blood Compensation Authority

26. Rydym o blaid estyn y darpariaethau hyn i Gymru a'u cymhwyso yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y budd a'r pwysigrwydd o ran symud ymlaen â'r cymalau hyn felly bydd y darpariaethau yn gymwys ar yr un pryd ledled y DU i sicrhau bod y rhai sydd wedi derbyn cynhyrchion gwaed heintiedig yn cael iawndal. Ffefrir dull pedair gwlad i sicrhau bod y ddarpariaeth yn gyfartal. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda Llywodraeth y DU a'r gwledydd datganoledig eraill i baratoi'r cymalau.

27. Fel rhan o'r gwaith mae Llywodraeth y DU wedi cynnwys dau ofyniad cydsyniad statudol. Mae hyn yn golygu bod angen cydsyniad Gweinidogion Cymru cyn y gall yr Ysgrifennydd Gwladol/Gweinidog Swyddfa'r Cabinet ychwanegu unrhyw gyrrff datganoledig newydd at y rhestr o gyrrff y mae'n ofynnol iddynt gydweithredu â'r IBCA (yr hyn a fyddai'n gyfystyr â Chymal 46 o'r Bil) ac mae angen cydsyniad Gweinidogion Cymru cyn y gall Llywodraeth y DU wneud unrhyw gynlluniau trosglwyddo sy'n trosglwyddo unrhyw eiddo, hawliau a rhwymedigaethau Gweinidogion Cymru ac Ymddiriedolaethau GIG Cymru/Awdurdodau Iechyd Arbennig a ystyrir yn briodol at ddibenion galluogi'r IBCA i gyflawni ei swyddogaethau (paragraff

20 o'r Atodlen). Er bod Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod trosglwyddiadau o'r fath yn angenrheidiol i sicrhau bod yr IBCA yn gallu gweithredu, bydd y gofynion yn sicrhau bod rhaid cael cydsyniad Gweinidogion Cymru er mwyn i unrhyw drosglwyddiadau o'r fath ddigwydd.

28. Felly, rydym yn cefnogi cynnwys y gwelliannau yn y Bil ac yn argymhell cydsynio i'r darpariaethau.

Safbwynt Llywodraeth Cymru ar y Bil yn dilyn y gwelliannau a gyflwynwyd yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Arglwyddi - gwelliannau yr wyf yn argymhell nad yw'r Senedd yn rhoi cydsyniad iddynt

Rhan 1 - Cymalau 1 i 4, 11, 26 a 27 – Victims' Code

29. Er ein bod yn cefnogi bwriad y polisi o ddod â'r Cod Dioddefwyr yn gyfraith, mae problemau cyfansoddiadol eithriadol â'r cymalau diwygiedig.

30. Byddai'r gwelliannau bellach yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol ymgynghori â Gweinidogion Cymru yn y broses o wneud neu ddiwygio'r Cod Dioddefwyr. Fel y nodwyd yn flaenorol, ni allai'r Senedd efelychu darpariaethau'r Cod Dioddefwyr yn llwyr ond, o ystyried yr effaith ar fater pwnc datganoledig, mae'n hanfodol o hyd y gellir cydnabod egwyddorion datganoledig yn briodol.

Rhan 1 - Cymal 15 – Victims of criminal conduct: Guidance about specified victim support roles

31. Nid yw'r gwelliannau a wnaed i'r cymalau yn datrys y materion a godwyd yn flaenorol yn llwyr. Er ein bod yn cefnogi bwriad y polisi o ddarparu arweiniad cliriach ar rolau cymorth i ddioddefwyr VAWDASV ac ymddygiad troseddol yn ehangach, mae problemau cyfansoddiadol sylweddol â'r cymal diwygiedig.

32. Mae'r gwelliannau yn darparu bod rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol bellach ymgynghori â Gweinidogion Cymru ynghylch canllawiau i'w dyroddi o dan Gymal 15, i'r graddau y maent yn ymwneud â mater y byddai darpariaeth amdano o fewn cymhwysedd y Senedd. Er hynny, rydym yn parhau i fod o'r farn na fyddai'n briodol i'r pwerau hyn gael eu harfer dim ond gan yr Ysgrifennydd Gwladol mewn perthynas â Chymru.

Rhan 2 - Cymalau 28 a 30 a chymal adolygu newydd - Victims of major incidents:

33. Mae'r gwelliannau a wnaed i Gymalau 28 a 30 yn darparu bod rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol ymgynghori â Gweinidogion Cymru cyn datgan digwyddiad mawr yng Nghymru a chyn penodi eiriolwr dros ddioddefwyr digwyddiad mawr o'r fath. Mae hefyd gymal newydd i ddarparu ar gyfer adolygiad gan yr Ysgrifennydd Gwladol o weithrediad yr eiriolwr.

34. Fodd bynnag, nid yw'r gwelliannau hyn yn datrys y materion a godwyd yn flaenorol yn llwyr. Nid yw Rhan 2 o'r Bil yn cynnwys darpariaethau i gydsyniad Gweinidogion Cymru fod yn ofynnol wrth ddatgan digwyddiad mawr yng Nghymru ac wrth benodi a defnyddio eiriolwr dros ddioddefwyr digwyddiad mawr yng Nghymru. Mae o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd i ddeddfu ar gyfer eiriolwr dros ddioddefwyr yng Nghymru, ac rydym hefyd yn credu y byddai Gweinidogion Cymru, er gwaethaf y ddeddfwriaeth hon, yn gallu penodi eiriolwr anstatudol yn dilyn digwyddiad yng Nghymru o dan y pwerau presennol. Mae Llywodraeth Cymru felly yn credu bod methu â chynnwys gofyniad i Weinidogion Cymru roi cydsyniad i benodi eiriolwr yn y Bil yn golygu na ddylai'r Senedd roi cydsyniad i'r darpariaethau hyn.

Goblygiadau ariannol

35. Mae'n bosibl y bydd goblygiadau ariannol ond ni fydd hyn yn glir hyd nes y gweithredir y mesurau yn y Bil.

Casgliad

36. Mae Rhan 3 o'r Bil i'w groesawu ac mae'n cyd-fynd â'n polisiau. Rwyf yn argymhell bod y Senedd yn rhoi cydsyniad i'r Rhan hon o'r Bil, fel a restrir ym mharagraffau 26-28.

37. Fodd bynnag, rwy'n argymhell bod y Senedd yn gwrthod rhoi ei chydsyniad mewn perthynas â'r gwelliannau a'r darpariaethau a restrir ym mharagraffau 29-34.

38. Rydym yn parhau i drafod y cymalau hyn â Llywodraeth y DU, ac yn parhau i fod yn obeithiol ynghylch y posibilrwydd o gyfaddawd ar y cymalau hyn sy'n parchu cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd a phwerau gweithredol Gweinidogion Cymru.

Lesley Griffiths AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol